

den Gang sine Ønsker og Forhaabninger for dette Lovforslag, Haab og Forventning om, at det høje Landsting vilde tage vel imod dette Lovforslag, og at det daværende Ministerium maatte have Lykke og Kraft til at føre det igennem Landstinget. Som det vil være alle bekendt, lykkedes det ikke, der opstod Stridigheder mellem de to Ting, navnlig paa to Punkter, nemlig Spørgsmaalet om, hvorvidt eller i hvert Fald i hvilket Omfang Anklageprincippet skulde indføres i den kriminelle Retspleje, og om den dermed følgende Adskillelse mellem Retsplejen og Forvaltningen skulde gennemføres paa Lovforslaget, ligesom der blev Uenighed om den Maade, hvorpaa Nævningerne skulde udpeges. Dette førte desværre til, at det andet Venstreministerium i 1906 besluttede sig til at søge Procesreformen gennemført i meget begrænset Skikkelse, og det lykkedes jo, da den blev gennemført i 1908 og igen i 1909. Det Lovforslag, som da blev gennemført, har allerede været omtalt af den meget ærede Ordfører, som har gjort opmærksom paa, at der ved denne Affattelse klæbde betydelige Mangler, navnlig den, at Anklageprincippet var skudt ud, og at man ikke havde adskilt Retsplejen fra Forvaltningen. Dette Forslag var imidlertid blevet til Lov, og derefter maatte hele denne Sag stille sig noget anderledes end før. Før kunde man spørge, om en hel systematisk Retsplejereform burde gennemføres her i Landet, om man ikke i Erkendelse af, hvad den meget ærede Ordfører her har fremført, at hele den civiliserede Verden over havde man indført en Retspleje paa et helt andet Grundlag end det, vi havde i Danmark, burde bøje sig for den Kendsgerning og derfor burde gaa til en lignende systematisk Reform af vor Retspleje, eller om man skulde bevare, hvad der kunde være af god Retsdannelse her i Landet, afpasse Reformen noget efter vore særegne Forhold og rette, hvad der var mest tiltrængt, især om man i alt væsentligt kunde indskrænke sig til at reformere noget paa den borgerlige Retsplejes Omraade og indskrænke den systematiske Reform til den kriminelle Retspleje. Efter min Mening kunde man, efter at Loven af 1908 og 1909 var gennemført, ikke mere spørge saaledes, thi Loven af 1908—09 gennemførte netop paa den borgerlige Retsplejes Omraade hele den store systematiske Reform, idet den gennemførte Mundtlighedsprincippet. Nu var det ogsaa saaledes efter Loven af 1909, at der var egentlig ingen, som vilde blive staaende ved denne. Det gik derfor ogsaa i nogen Tid

langsomt med Gennemførelsen af de Supplementslove, som krævedes for, at Retsplejereformen kunde føres ud i Livet, og da der blev fremsat Lovforslag om dem, mødtes de med den Opfattelse, at det var jo store Udgifter, som derved nødvendiggjordes, og at man hellere burde se Tiden an, og man førte ikke Sagen igennem. Men der var ingen, som fastholdt, at man skulde gennemføre Loven af 1909 og saa blive staaende ved den. Det maatte ogsaa være saaledes, at alle krævede, at naar Loven af 1909 var ført ud i Livet, maatte man gaa videre med at reformere vor Retspleje; thi naar vi skal se paa, hvad det er, der gør Kravet om en Reform af vor Retsplejeordning her i Danmark saa nødvendig, at Kravet derom, som meget levende og rigtigt skildret af den meget ærede Ordfører (Goos), ikke kan dø, at Generationer efter Generationer, som har kæmpet for en saadan Reform, kan dø, men at Kravet om Reformen aldrig dør, saa springer det lige straks i Øjnene, at det er Manglerne ved vor kriminelle Retspleje, der rejser dette Krav og gør, at det ikke kan dø. Det er det Forhold, at saa længe Underdommerne tillige er Politimestre, er vore Underdommere stillede i den fortvivlede Situation, at den samme Mand først skal rejse en Sigtelse mod den, som han mener har begaaet en Forbrydelse. Dernæst skal han anholde og eventuelt arrestere ham, og paatager sig altsaa derved Ansvar for, at denne Mand virkelig er Forbryder; saa skal han samle alle Beviserne mod ham, for at han i Retsordenens Interesse kan faa denne Forbryder overbevist om, at han er den, som har begaaet Forbrydelsen, og saa skal han under alt dette tillige føre det frem, som skal tjene til vedkommendes Forsvar; thi den ulykkelige er jo sat i Arrest og har ingen Adgang til at komme i Forbindelse med Omverdenen, kan ikke stille noget Krav om at faa nogen Forsvarer, han har ingen anden at holde sig til som Forsvarer end Dommeren, som har sigtet ham og tillige er hans Anklager og til syvende og sidst er den, der som Dommer, naar Tiltale er rejst af Amtet, endelig afgiver den gyldige Retskendelse om, hvorvidt den sigtede, anholdte og arresterede virkelig er skyldig i Forbrydelsen, eller om han, Dommeren, har baaret sig forkert ad hele Vejen igennem. Det er virkelig et Ansvar, som det er urimeligt at lægge paa en Embedsmand, og det er ikke for meget sagt, naar jeg har betegnet den Situation, vore Underdommere derved stilles i, som undertiden værende fortvivlet. Naar det, bortset fra de Tider, hvor Sindene er blevet opskræmt gennem en eller anden